

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

ויאמר משה זֶה הַדְּבָר (דרגא תביר) אֲשֶׁר צָנָה יְלֻדָּה תַעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְלֻדָּה (ויקרא ט, ו)

רבי שלום אדלער מבאר¹ שנרמז כאן שחוסר קדושה גורם לעוני:

במדרש (במ"ר יב ח) מהו 'זה הדבר'- אין 'זה הדבר' אלא מילה, כמה דתימא (יהושע ה, ד) וזה הדבר אשר מל יהושע וגו'. עיין **בנועם מגדים**² כאן שזה המדרש חתום וסתום איך מרומז כאן מילה³. וי"ל על צד הרמז כך, דאיתא באיגרת הטעמים⁴, דדרגא תביר מרמז שהשכינה וישראל מקוננים שצנורות השפע שבורים וקובלים על הדרך והעוני של ישראל בגלותא כי השפע הולך לסטרא אחרא רח"ל. וידוע שהפרנסה תלויה בשמירת הברית, כי הזנות מכלה את הכל, כמפורש במתניתא (סוטה מח עא) ובקרא (משלי ו, כו) כי בעד אשה זונה עד ככר לחם. ולהיפך גורם רבוי השפע כיוסף שזכה להיות משפיע גדול בזכות שמירת היסוד. ועל שתי התיבות זֶה הַדְּבָר הטעם דרגא תביר וזה מרמז המדרש 'אין זה הדבר', ר"ל זה הדבר שגורם שיהיה הדרגא תביר, 'אלא המילה', שמירת היסוד כנ"ל. ע"כ.

תוספת לרמז בטעמים: במדרש (במ"ר יב ח) מהו 'זה הדבר'- אין 'זה הדבר' אלא מילה. נראה שאפשר גם שהרמז בטעם זֶה הַדְּבָר (דרגא תביר), כי תביר אותיות ברית, כמובא בספרים (תיקוני זהר תיקון ס'). ואם ישמור דרגת הברית, יזכה לריבוי השפע.

שלום המאירי

ויאמר משה זֶה הַדְּבָר (דרגא תביר) אֲשֶׁר צָנָה יְלֻדָּה תַעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְלֻדָּה (ויקרא ט, ו)

רבי משה דייטש מבאר⁵ שרמוזה בטעמים שבירת הגאווה, כפי שבאר הכלי יקר⁶ עפ"י המדרש שציוה להם לבער היצה"ר של קנאה אשר היה סבת העגל.

¹ רב שלום א', רבי שלום אדלער, אב"ד סערעדנע, (תרסב) ירושלים תשסה, עמ' רס.

² **נועם מגדים**, רבי אליעזר הורוויץ אב"ד טארניגראד, מונקאטש תרס"ה.

³ וכן כתב כאן **אור החיים**, רבי חיים בן עטר: "ודברי המדרש סתומים וחתומים, וכי באותו יום מל אותם משה, או באותו יום צוה על המילה".

⁴ **איגרת הטעמים**, רבי אהרן אברהם הלוי, מנטובה שמב: "השכינה זוכרת בגלות השתלשלות ההשפעה שהיא בדמיון (=צורת הטעם) דרגא תביר והוא שבור ונהרס בעוונות הרבים כי המים חיים אינם נובעים כבראשונה והמעין מקולקל".

ראה בתוך: **מרי"ח ניחוח** על טעמי המקרא, רבי רן יוסף חיים מסעוד אבוחצירא, עפולה תש"ע, עמ' כט.

⁵ **דרושי וחידושי הרמב"א ד**, רבי משה דייטש, אב"ד שאלגאטאריאן, סאיני תשג, דף לג עא.

⁶ **כלי יקר**, רבי אפרים מלונטשיץ, על ויקרא ט, ג: "ובתורת כהנים (ויקרא ט ג) דרשו מה ראו ישראל להביא יותר מן אהרן אלא אמר להם משה אתם יש בידכם מתחילה ויש בידכם מסוף. בתחילה שנאמר (בראשית לז לא) וישחטו שעיר עזים, בסוף שנאמר (שמות לב ח) עשר להם עגל מסכה, יבא שעיר ויכפר על מעשה שעיר, יבא עגל ויכפר על מעשה עגל, ...שבעל מדרש זה סובר שהא תליא שאותו מעשה של וישחטו שעיר עזים היה סבה גם

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

ויש לפרש שלפיכך **זֶה הַדָּבָר** בטעם דרגא תביר כי הקנאה היא ענף מן הגאווה ועל כן ציוה לשבר את הגאווה.⁷

ויאמר משה **זֶה הַדָּבָר** (דרגא תביר) אֲשֶׁר צָנָה יְלֹדֵד תַּעֲשֶׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְלֹדֵד (ויקרא ט, ו)

רבי משה חורב מבאר⁸: בתיבות **זֶה הַדָּבָר** יש טעם דרגא תביר, שפירושם בארמית, לשבור מדרגה. ויש לרמוז בזה למה שמובא במסכת נדרים (לח עא): אמר רבי יוחנן, אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו אלא על גיבור ועשיר וחכם ועניו.

ובא הרמז בפסוק: **זֶה הַדָּבָר**, טעם דרגא תביר, לשבור מדרגה, כלומר לנהוג במדת הענוה. ועל ידי זה תזכו " וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְלֹדֵד" היא השראת השכינה. ובזה יומתק עד מאוד מה שמובא במסכת עירובין (יג עב) מפני מה זכו בית הלל שתיקבע הלכה כמותם? מפני שנוחין ועלובין (סבלנין. רש"י). היו וכו'. עיין שם. ולכאורה צריך ביאור, וכי מפני מדה זו שהיתה בהם, זכו שתהיה הלכה כמותם? אלא יש לומר לפי שהיו בית הלל נוחין ועלובין (סבלנין) שזה מורה על מדת הענוה שהיתה בהם, ממילא זכו להשראת השכינה, וכנזכר לעיל. ועל ידי השראת השכינה זוכין שתיקבע הלכה כמותן, וכמו שדרשו במסכת סנהדרין (צג עב) על הפסוק (שמואל א' טז, יח) " ויען אחד מן הנערים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי יודע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תואר וה' עמו", דרשו חז"ל: " וה' עמו-שהלכה כמותו בכל מקום.

יש לבאר שמכיון שהיה דוד המלך עניו מאד, כמבואר במסכת מועד קטן (טז עב) ובמסכת חולין (פט עא), זכה להשראת השכינה - וה' עמו, וממילא זכה שתהיה הלכה כמותו.

למעשה עגל, יען כי מהידוע שמדת הקנאה שהיתה באחי יוסף גרמה להם אותו מעשה של וישחטו שעיר עזים ומאז נשתרשה בתוכם מדת הקנאה לדורות כמ"ש (תהלים סט י) כי קנאת ביתך אכלתני. היא קנאת בית ישראל המצויה בין ישראל בכל הדורות יותר מבכל האומות עד שיצא העגל הזה מתוך שרבים קנאו במשה כקרח ועדתו, וכן באותו זמן רבים קנאים פגעו בו וזאת תורת הקנאות לחשוב עליו עלילות דברים לאמר כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו. כדי לפרוק עולו מעליהם ולמנות עליהם העגל הזה העצב נבזה האחוז בחבלי בוז כי הקנאה המסבבת פירוד הלבבות היא שעמדה להם שנפרדו איש מעל אחיו כי בטלו מצות ואהבת לרעך כמוך. וזהו החטא הקודם המסבב גם המאוחר שלסוף פנו עורף גם אל ה' ובטלו מצות ואהבת את ה' אלהיך.

ומטעם זה ארז"ל (ב"ר לח ו) שכל זמן ששלום בין ישראל אפילו עובדים ע"ז הנח לו שנאמר (הושע ד יז) חבור עצבים אפרים הנח לו אבל חלק לבם עתה יאשמו.

⁷ דרגא-גאווה, תביר-שבר.

⁸ תורה מסיני ויקרא, רבי משה חורב, בני ברק תשעא, עמ' לב.